

Svaz měst a obcí ČR

Před migrací nemohou starostové zavírat oči

Máme u nás sice přes šest set měst a nad dvě stovky městysů, ale zároveň téměř pět a půl tisíce vesnic. Správní rozdrobenost naší země je v evropském kontextu spíše ojedinělá. Samospráva je však jen jedna a hlas žádné obce by neměl být opomíjen, zdůrazňuje místopředseda Svazu měst a obcí České republiky a starosta obce Velký Osek Pavel Drahovzal.

Jiří Chum

Jste místopředsedou Svazu měst a obcí a zároveň starostou dvoua-půltisícové obce Velký Osek. Jaké cíle jste si uložil pro funkční období v předsednictvu významné celostátní organizace?

Možná začnu trochu zešíroka, ale pohled do minulosti, jak jsem se stal místopředsedou Svazu, objasní, proč má existence Svazu měst a obcí České republiky smysl. Když jsem se před několika lety rozhodl kandidovat na starostu obce, mým cílem bylo obec pozvednout, zrealizovat užitečné projekty, na které lidé čekali řadu let a bohužel se je předchozímu vedení nedařilo naplnit. Bylo například třeba dostavět kanalizaci, postupně začít rekonstruovat silnice, zateplit školu a školku. V té době jsem vůbec neuvvažoval, že budu v předsednictvu Svazu, a dokonce jeho místopředsedou za Komoru obcí po svém dlouholetém, pracovně velmi aktivním a obětavém předchůdci Josefu Bezdíčkovi, někdejší starostovi obce Čermná nad Orlicí. Vzhledem ke své profesi právníka, zejména v oblasti životního prostředí, jsem se zapojil do činnosti takto zaměřené komise. Následně mě kolegové navrhli, abych jim v této komisi předsedal, a pak mi bylo nabídnuto místo v předsednictvu Komory obcí a od roku 2013 místo v předsednictvu Svazu měst a obcí České republiky. Rozhodně nejde o čestné, formální funkce, ale jsou to pozice, ve kterých je potřeba vést řadu důležitých a náročných jednání, na kterých je nezbytné odpracovat řadu hodin nad rámec standardní starostenské práce. Jde však o práci ve prospěch celé obecní samosprávy v zemi, kterou se snaží Svaz podporovat a rozvíjet po změně režimu od počátku devadesátých let minulého století. Je mi proto ctí takové práci se

spolu s řadou zkušených kolegů z vedení Svazu věnovat a velmi si vážím důvěry představitelů členských obcí a měst Svazu. Jeden z mých hlavních cílů v činnosti místopředsedy Svazu je zlepšovat a upevňovat pozici obecní samosprávy v naší zemi ve vládních, zákonodárných a veřejných kruzích, aby samospráva měla stálý respekt a důvěru nejen občanů, ale i samotného státu. Bohužel, ne vždy stát vnímá svébytnost a jedinečnost samosprávy jako základního prvku demokratické veřejné správy.

„Jde o novou situaci, a jestliže se předvídá její pokračování, pak se na ni budou obce a města muset postupně adaptovat.“

Slouží vám zkušenosti z řízení obce k odhadu potřeb menších sídel? V čem jsou potřeby této kategorie specifické? Co je neúnosné, co vyžaduje změnu?

Ano, využívám svých zkušeností z řízení menší obce při činnosti ve Svazu, každá obec má však svá specifika, takže nelze paušalizovat. Co je dobré pro jednu obec, nemusí být dobré pro druhou a naopak. Potřeby malých obcí jednoznačně spočívají v posílení či navýšení daňových příjmů v obecních rozpočtech a v zajištění stabilního systémového financování celé obecní samosprávy, aby mohly obce a města nabízet základní veřejné služby, které naplní požadavky občanů. V první řadě jde o nakládání s odpady, budování a provozování kanalizací a vodovodů, výstavbu silnic a chodníků, modernizaci veřejného osvětlení a rozhlasu i o vytvoření kulturního a společenského zázemí pro spolky a občany. Člověk chce

totiž i na menší obci mít ke standardnímu způsobu života a bydlení dostupné základní služby. Ne všeho se mu tam však může dostat. Například multikino, profesionální divadlo, moderní sportovní centrum jsou služby, které patří spíše do středních a větších měst, která jsou pak schopna je i investičně a provozně řešit tak, aby přinášely efekt bez ohrožení rozpočtu daného města. Je to však věci dohody v daném regionu, mezi starosty. Co určitě vyžaduje rychlou změnu, je nutnost omezit narůstající byrokratickou zátěž včetně snahy státu přesouvat kompetence z území více do centra. Lidé by pak byli nuceni vyřizovat své záležitosti jen ve velkých městech a to není v pořádku. Řadu věcí je totiž třeba řešit v území se znalostí místních poměrů. Nelze například rozhodovat o výstavbě rodinného domu od stolu z úřadu, který je desítky kilometrů daleko od místa stavby.

Dostává se zkušenostem malých obcí patričné odezvy od vyšších územních samosprávných celků? Vnímají jejich potřeby dostatečně také orgány ústřední státní správy?

Řada podnětů od malých obcí se na kraje a na ministerstva kromě individuálních cest dostává právě díky Svazu měst a obcí, který zastupuje rovněž malé obce. Vedení Svazu mluví průběžně o aktuálních problémech s jednotlivými ministry a jejich náměstky, představitelé Svazu jedná každý rok s vládou. Vnímání potřeb malých obcí se však liší ministerstvo od ministerstva, podle jejich věcné působnosti. Například s Ministerstvem pro místní rozvoj nebo Ministerstvem vnitra velmi často a úzce Svaz spolupracuje při řešení problému malých obcí, méně častá komunikace je třeba s Ministerstvem obrany.

Jaká je vaše představa budoucnosti Svazu měst a obcí? Jak potřebuje být uspořádán, aby co nejlépe zastupoval zájmy všech kategorií členských obcí?

Měl by mít jasnou koncepci, vizi s několika prioritami, být stále všeobecně uznávaným představitelem zájmů samospráv, respektovaným partnerem státních a veřejných institucí. Komorové uspořádání Svazu odpovídá zájmům všech velikostních kategorií obcí a je třeba pokračovat v komunikaci nejrůznějších záležitostí ze života měst a obcí mezi jednotlivými komorami. Problém malé obce by neměl být lhostejný statutárním městům, stejně tak problémy velkých měst nemohou být lhostejné malým obcím. Samospráva je jen jedna. Občané z velkých měst jezdí na venkov za odpočinkem, rekreací, mají tam řadu přátel, obyvatelé malých obcí zase ve městech mají možnost zaměstnání, vzdělání, kultury. O to více je však potřeba stále komunikovat, abychom o sobě a svých potřebách vzájemně věděli. Pouze v jednotě malých, středních a velkých obcí a měst je síla Svazu a na základě toho může

být Svaz úspěšný při vyjednávání s vládou, parlamentem a dalšími státními a veřejnými institucemi.

Vaše obec Velký Osek je zřizovatelem základní i mateřské školy, obecní knihovny, obecní policie. Je takový rozsah služeb pro dvouapůltisícové sídlo únosný? Jaké nároky klade na rozpočet obce?

Rozsah služeb je dán zejména dvěma faktory. Jeden z nich zmiňujete v otázce, to jsou finance. Druhý faktor je skutečná potřebnost dané služby. Můžete zbudovat cokoliv, zaplatit to, ale musí to být využíváno, aby nedocházelo k neefektivním výdajům. Někdy je těžké tyto dva faktory rozlišit, nebo dokonce efekt služby je obtížně měřitelný, například obecní policie. Její provoz představuje výdaje z obecního rozpočtu kolem milionu korun ročně. Někdo může tvrdit, že se lze obejít bez obecní policie. Na druhou stranu je v obci bezpečno, nedochází k násilným trestným činům. Vzhledem k tomu, že státní policie má sídlo obvodu ve vzdálenosti dvaceti pěti kilometrů, je její dostupnost pro řešení

případů nebo preventivní působení v podobě pochůzkové činnosti ztížena. V minulých letech jsme se snažili zefektivnit výdaje tak, aby byly poskytovány služby, které obyvatelé skutečně potřebují a často využívají. Proto provozujeme školku za přibližně půldruhého milionu korun ročně pro devadesát dětí, která je z 95 procent obsazena dětmi z obce. Ročně hradíme ve škole provoz za 2,7 milionu korun pro přibližně 260 žáků, z nichž téměř dvě třetiny jsou z naší obce. Je zřejmé, že bez průběžného hodnocení efektivnosti nákladů, ale i skutečné potřeby a reálného využívání služeb bychom občanům nemohli nabídnout příjemné prostředí k životu a bydlení. I drahá služba může přinést velký efekt a stojí za to ji pořídit, někdy levná služba nemusí být vůbec využívána. A my máme zájem občanům stále nabízet takové služby, které potřebují a využijí.

Velké zkušenosti máte jako předseda komise pro životní prostředí Svazu měst a obcí. Co v této oblasti považujete za nejdůležitější a co může Svaz účinně ovlivnit?

Po mnoha letech je dobré vyjasnit postavení obcí a měst a jejich dobrovolných svazků v odpadovém hospodářství. Jde totiž o nejzákladnější službu, kterou v životním prostředí města a obce pro své občany dělají. Není možné pokračovat v trendu, že tuto službu města a obce pouze nasmlouvají. Musí být aktivní, vědět, jaký je trend vývoje množství a druhů odpadů v jejich obci. Jedině pak mohou připravovat systémy a postupy, jak v budoucnu s odpady nakládat šetrně k životnímu prostředí a zároveň sociálně-ekonomicky únosně. Vždyť již dnes města a obce řeší, kam budou dávat odpady za deset až patnáct let a za jakou

Mgr. Pavel Drahozval (*1981, Kolín)

absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity (2005). Byl právníkem Svazu měst a obcí ČR (2005–2010), od roku 2010 je starostou Velkého Oseku. Od roku 2013 byl členem předsednictva SMO ČR. V červnu 2015 byl zvolen předsedou Komory obcí a místopředsedou SMO ČR.

cenu. Skládkování odpadů bude totiž státem a Evropskou unií omezováno a bude se za ně platit několikanásobně více. Proto musí být města a obce aktivní, aby se na nakládání s odpadem dobře připravily. Nutné je rovněž, aby stát ve spolupráci s obcemi dořešil koncepci zásobování obyvatelstva pitnou vodou, protože bez ní není život. Letošní sucha ukázala, jak nepostradatelnou surovinou je pro průmysl, zemědělství, služby, ale zejména pro samotné obyvatelstvo. V této věci chce být Svaz i nadále aktivní. Zmínil jsem přitom jen některé zásadní záležitosti, které svazová komise životního prostředí sleduje a snaží se je řešit v zájmu měst, obcí a jejich obyvatel.

Voda, její zdroje a její distribuce jsou nepochybně strategickou záležitostí. Rozhodly se obce správně, když docházelo u této suroviny k majetkovým změnám? Nakolik budou moci města a obce v zájmu svých občanů například ingerovat do cen vody v budoucnu?

Řada měst a obcí zjišťuje, že nebylo moudré se vzdát práv, ale i povinností, ve vztahu k vodohospodářské infrastruktuře a převést je na soukromé subjekty. Někde jim zase tento model vyhovuje. Naše obec má vodovod i kanalizaci ve vlastnictví, provoz zajišťuje soukromý podnik s odpovídající odborností. Dostavěli jsme kanalizaci z dotace a nyní budeme vybírat nového provozovatele podle koncesního zákona. Věříme, že se nám podaří pro obec a občany vysoutěžit a vyjednat dobré podmínky. Obec má vždy rozhodující slovo, což se zatím osvědčuje jako správný postup. Tímto způsobem mohou obce účinně ovlivňovat ceny vodného a stočného pro občany. Jakmile musíte podléhat rozhodnutí dalšího, soukromého subjektu, rozhodovací možnosti se zužují. Někdy může jít o výhodný model, zejména při zavádění nových věcí, někdy méně. Ale každá obec by měla volit způsob, který neohrozí základní zájmy její i jejich obyvatel.

Jak vnímají občané malých obcí možnost účasti na správě veřejných věcí? Například prostřednictvím veřejných zasedání zastupitelstva?

FOTO: RÁDOŠLAV BERNAT 3x

Při správě obecních věcí vše závisí na komunikaci mezi vedením obce a občany. Jednou z nevhodnějších cest je informovat pravidelně a v písemné podobě. V naší obci je do každé z více než 800 domácností bezplatně dodáván čtvrtletní celobarevný obecní zpravodaj, kde se uveřejňují zásadní věci z orgánů obce, co bylo, co se chystá a proč. Každý má zároveň možnost napsat slušnou formou podle svého uvážení příspěvek na jakémkoliv téma. Nemůže to však být propojováno s politikou ani nesmí docházet k porušování zákonů. Nejen touto formou, ale i aktivním přístupem na zasedání zastupitelstva, jednáním s vedením obce, prostřednictvím zapojení veřejnosti do odborných výborů zastupitelstva se občané malých obcí čím dál častěji zapojují do správy věcí veřejných. Z toho lze dovodit, že občané mají zájem se na veřejném životě podílet, a pokud převažuje racionální rozprava, lze dosáhnout pro většinu přijatelné shody.

V jednom antickém výroku se praví: i tebe se týká, když u souseda hoří stěna. Jak se dotýká „nové stěhování národů“ malých obcí v naší zemi?

Malé i velké obce se snaží být připraveny téměř na všechny situace,

například na požáry, povodně nebo chemická nebezpečí. Ovšem migrace cizinců v takovém měřítku do nich zatím nikdy nepatřila. Jde o novou situaci, a jestliže se předvídá její pokračování, pak se na ni budou obce a města muset postupně adaptovat. Základní východiska však bude nastavovat Evropská unie a stát. Je zřejmé, že před tím nemohou starostové zavírat oči a dělat, že se jich to netýká. Na druhou stranu nelze od nich očekávat, že bez zásadní podpory státu a Evropské unie budou tuto věc schopni řešit. Z mého pohledu však stát v rámci možností dělá zatím vše potřebné, aby dopady migrace byly snesitelné pro občany naší země a neohrožovaly zejména jejich bezpečí.

Jak byste předstoupil před občany své obce s vysvětlením, že je nezbytné, aby se i tak malá komunita postarala o migranty a jejich rodiny?

Otázkou je, zda by měli občané možnost se rozhodnout, zda se chtějí nebo nechtějí zapojit, nebo zda by jim to bylo pouze oznámeno. Pokud tato starost neohrozí vlastní existenci a bezpečí občanů, pak jsem připraven jim záležitost vysvětlit. Vždy bych však očekával podporu státu, který by v první řadě měl chránit své občany. ■